

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра маркетингу

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

Іван ТЕРЕЩЕНКО

(протокол «01» вересня 2025 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

Освітньо-професійна програма «Маркетинг»

спеціальність 075 Маркетинг

галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь Бакалавр

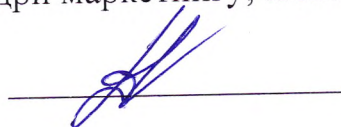
Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2025-2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка праці і соціально-трудо­ві відносини» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Маркетинг» спеціальності 075 Маркетинг

Мова викладання: державна

Розробник: Дядик Тетяна, доцент кафедри маркетингу, к.е.н., доцент
«01» вересня 2025 року

Тетяна ДЯДИК

Погоджено гарантом освітньої програми «Маркетинг»

«01» вересня 2025 року

Іван ТЕРЕЩЕНКО

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Маркетинг»
протокол «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

Вікторія ДАНИЛЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (курс)	3/075МАР бд 2023
Семестр	5
Лекції (годин)	26
Практичні (семінарські) (годин)	14
Самостійна робота (годин)	80
Вид семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування теоретичних і практичних знань щодо економічних процесів у сфері праці, функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві, формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок і вмінь щодо маркетингу персоналу та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньої-програми: Безпека життєдіяльності та основи охорони праці, Економіка і фінанси підприємства, Маркетинг, Менеджмент, Економіка та організація інноваційної діяльності.

4. Компетентності:

загальні:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 15. Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації, формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

спеціальні:

ФК 4. Здатність проваджувати маркетингову діяльність на основі розуміння сутності та змісту теорії маркетингу і функціональних зв'язків між її складовими.

ФК 13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі.

ФК 15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

5. Програмні результати навчання

ПРН 15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

ПРН 16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.

ПРН 18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений ОП)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.	Розуміти місце і роль економіки праці в управлінні підприємством і вміння синтезувати різноманітні аспекти праці у єдину високоефективну систему
	Регулювати систему соціального партнерства, визначати його основні принципи й ефективно їх використовувати
	Визначати способи реалізації сутності та змісту організації й нормування праці
	Сприяти економічному зростанню, продуктивній зайнятості та гідній праці, захищати трудові права та сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працівників
ПРН 16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.	Формувати й аналізувати процес праці, знати основні обов'язки, повноваження та необхідні навички фахівців з маркетингу.
	Вміти підбирати для себе вид праці, який найбільшою мірою відповідає внутрішнім потребам і психо-фізіологічним особливостям
	Оцінювати рівень продуктивності праці на підприємстві, виявляти за результатами аналізу резерви підвищення продуктивності праці
	Вміти організувати оплату праці з використанням відповідних систем
	Оцінювати ефективність використання персоналу та витрат на його утримання
ПРН 18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.	Регулювати соціально-трудові відносини на індивідуальному, мезо- та макрорівнях, забезпечувати гендерну рівність у сфері праці, ліквідувати усі форми дискримінації та насильства
	Оцінювати стан, прогнозувати та регулювати ринок праці
	Аналізувати доходи економічно активного населення, розробляти стратегію їхньої диференціації
	Планувати трудові показники Застосовувати передові методи та прийоми аналізу трудового процесу

6. Методи навчання і викладання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення, бесіда;*

наочні методи: *ілюстрування; демонстрування, презентації;*

практичні методи: *вправи; практичні роботи; робота з навчально-методичною*

літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.*

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

інтерактивні методи: *дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, кейс-метод, «Мозковий штурм», «Синанон-метод».*

комп'ютерні і мультимедійні методи: *використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.*

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

методи усного контролю: *опитування, бесіда, доповідь;*

методи письмового контролю: *письмове виконання практичних завдань, самостійна робота, творчі завдання, розв'язування тестів.*

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни

Економіка праці, природа соціально-трудових відносин. Предмет і метод курсу. Місце і завдання дисципліни в системі підготовки фахівців галузі управління та адміністрування. Поняття і сутність економічної категорії «праця». Якісна і кількісна характеристика праці. Соціально-економічна роль праці. Особливості аграрної праці. Зміст і характер праці. Праця як чинник виробництва. Класифікація видів праці. Статистика праці, соціологія праці, ергономіка праці, фізіологія і психологія праці, охорона праці, трудове право. Гідна праця та економічне зростання.

Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства

Трудові ресурси як соціально-економічна категорія. Формування трудових ресурсів та їх структура. Відтворення трудових ресурсів. Особливості використання трудових ресурсів у сільському господарстві. Види і форми міграції населення. Розвиток інноваційних маркетингових стратегій на фоні внутрішньої міграції спричиненої бойовими діями. Міжнародний маркетинг робочої сили. Трудовий потенціал суспільства. Гендерна рівність у системі праці, запобігання насильству та дискримінації. Персонал підприємства, рух персоналу, структура персоналу, витрати на персонал. Інноваційні методи управління персоналом як чинник формування його конкурентоспроможності.

Тема 3. Соціально-трудові відносини як система

Поняття соціально-трудових відносин. Система соціально-трудових відносин: суб'єкти, організаційні форми, типи та принципи функціонування, фактори розвитку соціально-трудових відносин. Рівні СТВ, характеристика суб'єктів сторін та органів, що репрезентують працівників, роботодавців та державу на різних рівнях. Поняття соціальної справедливості та соціального захисту. Основні напрями соціального захисту. Соціальні гарантії. Регулювання СТВ в аграрній сфері. Законодавча та нормативно-правова база. Роль держави та профспілок у регулюванні СТВ, розвитку соціального партнерства. Характеристика СТВ щодо забезпечення трудових прав та соціальних гарантій працівників: зайнятості, рівня оплати праці, умов праці, охорони праці та відпочинку.

Тема 4. Соціальне партнерство

Сутність терміну «соціальне партнерство». Мета та принципи організації діяльності соціальних партнерів. Історичний аспект розвитку соціального партнерства в Україні. Суб'єкти соціального партнерства. Значення Міжнародної організації праці (МОП) в справі розвитку цивілізованих відносин між партнерами. Об'єднання роботодавців на ринку праці. Роль держави як роботодавця та арбітра на ринку праці. Вплив профспілок як виразника і захисника інтересів працівників на регулювання соціально-трудових відносин. Етапи роботи соціальних партнерів під час підготовки та укладання генеральної й галузевої тарифних угод. Управління соціальним інтелектом з позицій оптимізації ціноутворення на ринку праці.

Тема 5. Ринок праці та його регулювання

Ринок праці як складова система ринкового механізму регулювання економічної системи. Умови виникнення ринку праці. Ринок праці: функції та особливості товару «робоча сила». Відтворення відносин у сфері попиту-пропозиції на працю. Кон'юнктура ринку праці, елементи ринку праці: попит, пропозиція, ціна, товар. Особливості аграрного ринку праці. Суб'єкти та об'єкти ринку праці. механізм функціонування ринку праці. Первинний і вторинний ринки праці. Моделі ринку праці. Сегментація ринку праці. Інфраструктура ринку праці. Сучасні тренди в системі міжнародного ринку праці.

Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості

Право на працю і соціальні механізми його реалізації. Законодавчі акти України про зайнятість та соціальний захист населення. Поняття зайнятості населення, види та форми зайнятості. Показники зайнятості. Безробіття та його причини. Види та форми безробіття. Ціна безробіття, Закон Оукена. Показники рівня безробіття. Державні, регіональні та територіальні програми зайнятості. Державна служба зайнятості та її роль щодо працевлаштування безробітних. Політика зайнятості та роль держави в її реалізації. Зайнятість населення сільських територій. Безробіття в селі.

Тема 7. Організація і нормування праці

Організація праці: основи, напрями, завдання. Поділ праці: поняття, види, значення. Кооперація праці: поняття та форми. Робоче місце: поняття, види, їх оснащення, планування. Поняття та складові умов праці. Фактори виробничого середовища, що впливають на працездатність. Атестація робочих місць, охорона праці та БЖД. Робочий час: поняття та класифікація затрат. Час простоїв та перерв, їх види. Способи вивчення затрат робочого часу та їх види. Організація робочого часу та відпочинку у сільському господарстві. Послідовність вивчення затрат робочого часу. Показники ефективності використання та втрат робочого часу. Економічна сутність та функції нормування праці. Види норм праці, методи нормування праці. Класифікація норм праці. Робоче місце маркетолога, посадові інструкції посад з маркетингу.

Тема 8. Продуктивність і ефективність праці

Сутність ефективності праці, рівень екстенсивного використання праці, рівень інтенсивного використання праці. Система ефективності праці та фактори її підвищення. Продуктивність праці як основний показник ефективності праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Виріток, трудомісткість, виробнича трудомісткість, повна трудомісткість, натуральний метод продуктивності праці, вартісний метод продуктивності праці, індекси продуктивності праці. Фактори та резерви зростання продуктивності праці, приріст річної продуктивності праці за рахунок працівників та зміни обсягу валової продукції, зрівноважені капітальні вкладення, вартість робочої сили, заміна живої праці капіталом.

Тема 9. Політика доходів і оплата праці

Вартість життя населення, види доходів та витрат, показники диференціації останніх. Подолання бідності. Основні законодавчо-правові положення регулювання оплати праці в ринкових умовах господарювання та визначення її мінімальних розмірів. Сутність, функції і принципи оплати праці. Форми і системи оплати праці: їх сутність, розрахунок, взаємозв'язок та взаємозалежність. Індивідуальні й колективні системи оплати праці. Системи оплати праці, визначення та види. Тарифна система та її складові елементи. Характеристика складових тарифної системи. Особливості тарифікації робіт у різних галузях АПК. Безтарифна система оплати праці, її особливості. Формування фонду оплати праці на підприємстві.

Тема 10. Планування праці

Методичні положення та особливості планування трудових показників у підприємстві. Планування праці, баланс робочого часу, календарний фонд робочого часу, номінальний фонд робочого часу, ефективний фонд робочого часу, штатний розпис, явочна кількість працівників, середньосписковий склад працівників, економія чисельності робочої сили, формула Розенкранца, нормативний метод планування заробітної плати. Планування показників продуктивності праці. Планування заробітної плати.

Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці

Характеристика системи показників аналізу праці та особливості їх розрахунку в сільському господарстві. Аналіз забезпеченості підприємства робочою силою. Аналіз продуктивності праці. Аналіз використання робочого часу. Аналіз трудомісткості виробництва продукції. Аналіз заробітної плати. Облік затрат праці та її оплати в галузі. Аудиторське оцінювання системи організації внутрішньогосподарського контролю праці та її оплати. Аудит використання фонду споживання та розрахунків із оплати праці. Класифікація аудиту, напрями проведення аудиту, етапи проведення аудиту. Статистична звітність у сфері праці, адміністративна відповідальність за недостовірність показників. Форми статистичної звітності у сфері праці.

Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин

Моніторинг, моніторинг соціально-трудової сфери, соціологічне дослідження, когортне дослідження, панельне дослідження, генеральна сукупність, вибірка, гіпотеза, інтерпретація поняття, операціоналізація поняття, проста випадкова вибірка, систематичний

вдбір, серійна вибірка, багатоступенева вибірка, комбінована вибірка, багатофазова вибірка, стратифікована вибірка, репрезентативність вибірки, квотна вибірка, організаційно-технологічний план соціологічного дослідження, анкетне опитування, інтерв'ю, спостереження, аналіз документів, соціометричне опитування, тестування, експеримент.

Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ

Історія створення та структура МОП. Методи роботи МОП щодо регулювання соціально-трудових відносин. Основні принципи та права у сфері праці. Декларація МОП основних принципів та прав у сфері праці. Роль та функції Міжнародного бюро праці. Зміцнення трипартизму та соціального діалогу. Діяльність працівників і МОП. Діяльність роботодавців і МОП. Активне партнерство: регіональна діяльність МОП. Центр навчання, досліджень та публікації МОП. Основні конвенції МОП з питань регулювання зайнятості та оплати праці. Мир, справедливість та сильні інститути у сфері праці.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у т. ч.		
		л	п	с.р.
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	8	2	-	6
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	10	2	2	6
Тема 3. СТВ як система	8	2	-	6
Тема 4. Соціальне партнерство	8	2	-	6
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	10	2	2	6
Тема 6. СТВ зайнятості	10	2	2	6
Тема 7. Організація і нормування праці	10	2	2	6
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	10	2	2	6
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	10	2	2	6
Тема 10. Планування праці	10	2	2	6
Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	10	2	-	8
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ	8	2	-	6
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ	8	2	-	6
Усього годин	120	26	14	80

8. Теми практичних занять

Назва тем	Кількість годин
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	-
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	2
Тема 3. СТВ як система	-
Тема 4. Соціальне партнерство	-
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	2
Тема 6. СТВ зайнятості	2
Тема 7. Організація і нормування праці	2
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	2
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	2
Тема 10. Планування праці	2
Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	-
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ	-
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ	-
Усього годин	14

9. Теми самостійної роботи

Назва тем	Кількість годин
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	6
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	6
Тема 3. СТВ як система	6
Тема 4. Соціальне партнерство	6
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	6
Тема 6. СТВ зайнятості	6
Тема 7. Організація і нормування праці	6
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	6
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	6
Тема 10. Планування праці	6
Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	8
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ	6
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ	6
Усього годин	80

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Індивідуальна робота здобувача вищої освіти не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.	- виконання практичних (інтерактивних) завдань; - розв'язування тестів; - реферат; - презентація; - виконання письмового практичного завдання зі самостійної роботи; - екзамен.
ПРН 16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.	
ПРН 18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.	

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти *					
	виконання практичного завдання	розв'язування тестів	виконання завдання зі самостійної роботи	підготовка реферату, презентації	екзамен	Разом
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	-	-	2			2
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	3	2	2			7
Тема 3. СТВ як система	-	-	2			2
Тема 4. Соціальне партнерство	-	-	2			2
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	3	2	2			7
Тема 6. СТВ відносини зайнятості	3	2	2			7
Тема 7. Організація і нормування праці	3	2	2			7
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	3	2	2			7
Тема 9. Політика доходів і ОП	3	2	2			7
Тема 10. Планування праці	3	2	2			7
Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	-	-	2			2
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ	-	-	2			2
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток СТВ	-	-	2			2
За будь якою темою реферат презентація				9 10		9 10
Екзамен					20	20
Всього по дисципліні	21	14	26	19	20	100

* додаткову кількість балів здобувач вищої освіти може отримати опублікувавши тези доповідей у межах тем дисципліни. Максимальна кількість балів за опубліковані тези – 10 балів – додаються в кінці семестру.

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання виконання практичного завдання

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	відповіді/розв'язок правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою
1-2	відповіді/розв'язок недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та показує неповноту засвоєння результату навчання
0	не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-2	По кожній темі 10 тестових завдань. Бали: від 0-2 (по 0,2 балів за кожен правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання підготовки реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-9	проблема, яка розглядається в рефераті, викладена повно, послідовно, логічно; список використаних джерел 5-6 позицій, відповідає діючому стандарту оформлення бібліографії: здобувач при захисті реферату повністю демонструє засвоєний результат навчання за темою реферату.
4-6	тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки щодо відповідності результату навчання, логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки, здобувач при захисті реферату не повністю володіє матеріалом щодо результату навчання за темою реферату.
1-3	тема реферату нерозкрита або ж повністю не розкриває заявлений результат навчання, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами, здобувач відмовляється від захисту.
0	не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання підготовки презентації

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-10	зміст презентації відповідає темі та результату навчання; наявність творчого підходу складання презентації; якісно підготовлена практична розробка, дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічних вимог, наявності електронного (на носієві) матеріалу презентації.
4-6	наявність незначних недоліків у відповідності теми презентації заявленому результату навчання, виконанні презентації та її оформленні.
1-3	наявність суттєвих недоліків або ж повній невідповідності теми презентації результату навчання, вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.
0	не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання самостійної роботи (письмове завдання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	вірно розкриті питання самостійної роботи, здійснені розрахунки з практичного завдання; з.в.о. демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки.
1-2	з.в.о. демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; наявні суттєві помилки в розрахунках; висновки неповні чи відсутні.
0	не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне	0	Не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
	1-5	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	5-10	Відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Здобувач показує відмінні знання з визначених результатів навчання по дисципліні
Професійно-орієнтоване (задача)	0	Не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
	1-5 балів	Задача розв'язана не до кінця, відсутні методичні основи розв'язку, є помилки у розрахунку
	5-10 балів	Задача виконана правильно та за усіма показниками, послідовність розрахунку описана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів, показує здатність студента використовувати професійні компетентності при розв'язанні практичних завдань та показує відмінні знання з визначених результатів навчання по дисципліні
Всього	20 балів	

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Мультимедійний проектор, мережа Wi-Fi, платформа MS Windows 10 Pro, Windows 10 Edu, Office 365 (10000 ліцензій для студентів), Internet-браузери, Електронна бібліотека ПДАУ, Електронний репозитарій ПДАУ.

13. Політика навчальної дисципліни

1. Терміни виконання та перекладання регламентуються Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://surl.li/xjujyv> та Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті <https://surl.li/fnemwn>.

Здобувач вищої освіти, який з поважних причин, підтверджених документально, не

підлягав поточному контролю і набрав кількість балів меншу, ніж межа незадовільного навчання (не більше 59-ти балів за 100-бальною шкалою), зобов'язаний у тижневий термін після отримання довідки, затвердженої закладом охорони здоров'я або іншого підтверджувального документа, подати їх до директорату. У такому разі розпорядженням директора навчально-наукового інституту визначається термін ліквідації поточної академічної заборгованості і йому видаються аркуші поточної успішності здобувача вищої освіти.

Здобувач вищої освіти, який є недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання на дату семестрового контролю без поважної причини, має підсумкову академічну заборгованість. Ліквідація здобувачем підсумкової академічної заборгованості здійснюється згідно з графіком ліквідації підсумкової академічної заборгованості, що розробляється працівниками директорату та затверджується директором навчально-наукового інституту. Термін ліквідації підсумкової академічної заборгованості встановлює директорат, але зазвичай не довше, ніж два тижні після початку наступного навчального семестру.

Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

2. Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці «Академічна доброчесність» Полтавського державного аграрного університету: <https://surl.li/dxckbi>. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності <https://surl.li/xwpepq> та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <http://surl.li/cbcoqm>.

3. Відвідування занять. Здобувачі вищої освіти зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини. Не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.

4. Неформальна/інформальна освіта

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Здобуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету: <https://surl.li/szdvqi>.

Назви тем	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання на курс
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	Prometheus	Як знайти роботу своєї мрії	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:rabotaua+WORK101+2016_T1
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	Prometheus	Кар'єра HR: ролі, компетенції та виклики	https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/hr-career/
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	Prometheus	Онбординг та адаптація	https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/hr-onboarding/
Тема 3. СТВ як система	Prometheus	Соціальне підприємництво	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:WNISEF+SE101+2017_T4
Тема 3. СТВ як система	Prometheus	Навчання та розвиток персоналу	https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/hr-personnel-training/
Тема 10. Планування праці	Prometheus	Оцінка персоналу	https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/hr-staff-evaluation/
Тема 12. Моніторинг соціально-трудої сфери як інструмент регулювання й удосконалення СТВ	Prometheus	HR-метрики та HR-аналітика	https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/hr-metrics-and-analytics/

5. Оскарження результатів оцінювання регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://surl.li/vhoeun>. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора навчально-наукового інституту.

Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача, який проводив контрольний захід.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Економіка праці і соціально-трудоі відносини: підручник / О.І. Ляш, Н.О. Черненко, О.А. Шевчук, О.О. Трофименко, С.С. Гринкевич, Я.І. Глушенко; друге видання, за заг. ред. проф. О.І. Ляш, Н. О. Черненко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. 371 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/92f91326-ff3a-48e2-9645-ff9b573aa7ce/content>.

2. Економіка праці та соціально-трудоі відносини: підручник. URL: <https://buklib.net/books/22041/>

3. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. В. Безпалько та ін.; за заг. ред. О. В. Безпалько. К.: Кафедра, 2020. 310 с. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7f9fcb34-dd3a-4d33-98a1-d71add67ee8e/content>
4. Ільч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. К.: Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. 952 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33738/1/Akilina_L_Illich_EP_pidruch_FITU.pdf
5. Корнійчук Б.В. Ринок праці: навчальний посібник. URL: https://stud.com.ua/146320/menedzhment/rinok_pratsi.
6. Ринок праці, міграція та соціально-економічний розвиток Європейського Союзу та України: навч.-метод. посіб. / Ю. О. Цевух. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 140 с. URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/fmvps/kaf_svit_gos_mij_eko_vidnosin/mijnarodni_proekti/Teaching_manuel_Labor_market_migration_and_socio-economic_development_of_EU_and_Ukraine.pdf.
7. Навчальний посібник: Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Маркетинг персоналу та HR-брендинг / Т.В. Павленко; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 97 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/7664a234-4e87-4753-bdf6-e377cb6d68bf/content>.

Допоміжні

8. McGraw Hill. Labor Economics 7th Edition. 2021. 592 p.
9. Labor economics from a free market perspective employing the unemployable / WALTER BLOCK. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., 5 Toh Tuck Link, Singapore. Loyola University New Orleans, USA, 2018. 94 p.
10. Дядик Т.В., Загребельна І.Л. Міжнародний маркетинг робочої сили. *Науковий економічний журнал «Інтелект XXI»*. №1. 2020. С. 15-20. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2020/2020_1/2.pdf.
11. Писаренко С.В., Дядик Т.В., Бих С.М. Інноваційні методи управління персоналом як чинник формування його конкурентоспроможності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. Збірник наукових праць. Випуск 41. 2020. С. 61-68. URL: <https://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/41-2020/11.pdf>
12. Дядик Т.В., Лядський І.К. Соціальна орієнтованість бізнесу, як важлива передумова створення HR-бренду. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва*, Серія «Економічні науки». № 2. 2020. С. 62-77. URL: http://visen.knau.kharkov.ua/visn2020_2.html
13. Даниленко В.І., Дядик Т.В. Тенденції розвитку ринку праці Полтавського регіону. *Економіка і організація управління*. Випуск 3 (43) 2021. С. 147-156. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11130>.
14. Дядик Т.В., Загребельна І.Л., Касян К.А. Вплив сучасної освіти на формування конкурентоспроможної особистості – фахівця. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 63. С. 124-130. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/63_2022/25.pdf.
15. Дядик Т.В. HR-брендинг в агробізнесі. Розвиток агропродовольчого ринку в умовах глобалізації економіки. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 31 березня 2020 р.). Полтава: кафедри економіки та МЕН. 2020. С. 122-125. http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/7698/Academic%20Abstracts_P_SAA_E%20and%20IER_31_03-2020-122-125.pdf?sequence=1&isAllowed=y
16. Дядик Т.В. Оплата праці як основний стимул продуктивності. Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи у 2019 р. (м. Полтава, 22-23 квітня 2020 р. Полтава: РВВ ПДАА. 2020. С. 7-9. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2908/vyklad-konf-2020.pdf>
17. Дядик Т.В. Онбординг – важливий етап брендингу роботодавця. *Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Дніпро: Університет митної справи

та фінансів, 2021. С. 227-229.
<https://drive.google.com/file/d/1t5AjMhYEPKn4UKIEjAbet2wfey3h4-4U/view>

18. Дядик Т.В., Загребельна І.Л., Павелко А.О. Чинники ефективного управління трудовими ресурсами. *Сучасні виклики та аспекти інноваційного розвитку економічної науки і практики* [зб. наук. пр.]: матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 20 жовтня 2021 р.). Київ, 2021. С. 38-43 URL: https://openscilab.org/wp-content/uploads/2021/10/suchasni-vikliki-ta-aspekti-innovacijnogo-rozvitku-ekonomichnoi-nauki-i-praktiki_2021_10_20.pdf

19. Дядик Т.В. STEM-освіта – сучасний освітній феномен. *STEM-освіта: науково-практичні аспекти та перспективи розвитку сучасної системи освіти: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації*, 18 жовтня-26 листопада 2021 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 73-75. http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11456/1/advanced_training_STEM_%d0%94%d0%b5%d0%ba%d0%b0%d0%b1%d1%80%d1%8c_2021.pdf

20. Дядик Т.В., Максимчук Ю.І. HR-маркетинг як інструмент розвитку підприємства. Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: *матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю*, 27 жовтня 2022 р. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 241-243. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/academicdepartment/kafedra-menedzhmentu-im-ia-markinoyi/zbirnykmaterialivviivseukrayininternet-konfercompressed2.pdf>

21. Дядик Т.В. Онбординг персоналу як елемент HR-маркетингу Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 20 квітня 2023. Т 1. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2023. С. 223-226. URL: <https://drive.google.com/file/d/1fEicFLUnFTZKLB6sei5eioxTmJldx0B0/view>

22. Дядик Т.В. Сучасні тенденції на ринку праці України. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за результатами науководослідної роботи 2021-2022 років* (м. Полтава, 17-18 травня 2023 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2023. С. 61-64. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2908/zbirnykvyklkonf.pdf>

23. Лядський І.К., Дядик Т.В. Управління соціальним інтелектом з позицій оптимізації ціноутворення на ринку праці. *Економіка, підприємництво, менеджмент*. Том 10, № 2, 2023. С. 48-55. URL: <https://eem.com.ua/web/uploads/pdf/Economics,%20Entrepreneurship,%20Management,%20Vol%2010,%20No%202-48-55,%202023.pdf>

24. Дядик Т.В., Міщенко О.В., Бублій А.С. Сучасні тренди в системі міжнародного ринку праці. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 78. С. 98-104. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/78-2024>

25. Дядик Т.В., Даниленко В.І., Михайленко Г.Г. Розвиток інноваційних маркетингових стратегій на фоні внутрішньої міграції спричиненої бойовими діями. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2024. № 3 (44). URL: https://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/44_2024/14.pdf

26. Дядик Т.В., Косенко В.М., Бублій А.С. Проектування іміджу організації – основний метод HR-маркетингу. *XI International scientific and practical conference «Innovative Solutions to Modern Scientific Challenges»* (February 21-23, 2024) Zagreb, Croatia, International Scientific Unity. 2024. С. 121-125. URL: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2024/02/Innovative_solutions_to_modern_scientific_challenges_Feb_21_23_2024.pdf

27. Дядик Т.В. Тренди світового ринку HR-технологій *Маркетингове забезпечення продуктового ринку*. Збірник тез XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 14 травня 2024 року). Полтава: ПДАУ. 2024. С. 84-86. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/15218/konferenciya2024rcompressed.pdf>

28. Дядик Т.В. Інновації в HR-стратегія українських брендів. *Маркетингове забезпечення продуктового ринку. Збірник тез XVII Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Полтава, 14 травня 2025 року). Полтава: ПДАУ. 2025. С. 70-73. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/18799/zbirnykmarketynogovezabezpechennyaproduktovogorynku2025compressed.pdf>

29. Лядський І.К., Дядик Т.В., Писаренко В.В. Соціальна відповідальність бренду в контексті підсилення кадрової безпеки підприємства. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2. № 5. С. 244-250. [https://doi.org/10.60022/2\(5\)-28S](https://doi.org/10.60022/2(5)-28S).

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Демографічна та соціальна статистика. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> .

2. Премія HR-бренд. Офіційний сайт. URL: <https://hr-brand.com/>

3. Центр соціально-економічних досліджень CASE Україна. Офіційний сайт. URL: <https://case-ukraine.com.ua/>

4. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. Офіційний сайт. URL: <https://idss.org.ua/index>

5. Інститут соціології НАН України. Офіційний сайт. URL: <https://isnasu.org.ua/index.php>